

Milioi erdi pertsonarengana iritsiko dira galdeketak ERABAKITZEKO ESKUBIDEAREN JAUZI ERRALDOIA

Xabier Letona
@xletona

Datorren maiatzaren 7an 50 herritako 285.000 herritarrek Euskal Herriaren etorkizunaz erabakitzeko aukera izango dute. Edo zehatzago esanda, zer nahi duten bozkatzeko aukera: euskal errepublika, independentzia, Espainian jarraitzea... Erabakitzeko eskubideaz egin den inoizko kontsulta handienaren aurrean gaude.

Iragan martxoan herritar bat botoa ematen Oarsoaldean.

ARGAZKIA: GURE ESKU DAGO

Orain arteko galdeketa 301.245 lagunek izan dute beren botoa emateko aukera eta horietatik ia %28k eman du berea, 83.350 pertsonak (%95ek) Espainiatik bereiztea bozkatu dute eta %3k bertan jarraitzea. Datorren igandeko galdeketeekin, beraz, ia milioi erdi herritarrek bozkatu ahal izango dute Gure Esku Dagok (GED) antolatutako kontsultetan. Ez dira ofizialak, jakina denez, baina borondate politikoa adierazten dute, eta hori da edozelako izaera konstituziogileren oinarria.

2013an sortutako erakunde honek argi du gaur gaurkoz euskal instituzioek ezin badute halakorik galdetu, beraiek egingo dutela lan hori, noizbait instituzioek egin dezaten, hori baita GEDen benetako helburua. Edozein modutan, ohiko hauteskunde prozesuak alde batera utzita, euskal gizartearen izan den mobilizazio jarraitu handienetako baten aurrean gaude, eta hori oso kontuan hartu beharko dute erabaki eskubidearen aldeko zein kontrakoek. Are gehiago Katalunian bizitzen ari den egoerarekin.

Autogobernu lantaldea

Autodeterminazioa, independentzia edo euskal herritarrek erabakitzeari buruzko hainbat ekimen abiatu dira azken hamarkadatan euskal gizartearen eta bidean geratu ere bai. Batek ere ez du lortu oraingoaren adinako herritarren inplikaziorik.

Eta hala ere, Gure Esku Dago ez da garaiotako ezaugarri indartsuenetakoa den ziurgabetasunetik libratzen: Zertarako? Unea ote da? Ba al da behar adinako indarririk? Nortzuk? Nola? Giltzarri diren uneetako ohiko galderak dira.

Besteak beste, GEDek lortu du 2.000 pertsona lanean jartzea bere taldeetan, hainbat joera politikotako pertsonak

biltzea ere bai, elkartearen esanetan. Askok da. 2014ko giza kate arrakastatsuen muinean aldarrikapena festa giroan zen, ildo beretik jarraitu nahi izan zen estadioetako ekitaldiekin, baina ez zen guztiz asmatu eta ez zuen horren zapora onik utzi. Galdeketen olatuak bestelako arrastoa uzten ari dira, besteak beste aldarrikatzetik gauzatzera egin delako.

Ekainaren 10ean GEDek giltzarritzat jotzen duen Herritarren Ituna aurkeztuko du, indar subiranisten gizarte proiektzioan jauzi garrantzitsu bat eman asmoz. Datorren urtean olatuekin jarraituko da eta ura hiriburuetara iritsiko da lehenbiziz. Guztiarekin, besteak beste, Eusko Legebiltzarrean jorratzen ari den autogobernu batzordearen edukian eragin nahi du modu erabakigarrian: onartzen den testuak bildu dezala bere baitan erabaki eskubidea.

Eta ez da zalantzarik une klabea bizi daitekeela autogobernuaren esparruan, Eusko Legebiltzarra Gernikako Estatuaren erreformaz ari delako eta hori Madrileran eraman dezakeelako gutxieneko adostasunak erdiesten badira. Gutxieneko adostasunak noren artean eta zertarako? Horra hor zalantza munitak. Besteak beste, EAJk aukeren artean aipatu du Madrileran eraman aurretik testua EAEn kontsultara eramatea, horrela Madrilek euskal gizarteak zer nahi duen jakingo lukeelako.

Konfiantza eza

EAEko esparru instituzionalean gertatzen ari denarekin, alabaina, euskal gizarteko hainbat sektore sozial eta subiranista uzkur ageri da jeltzaleen jarrerarekin. Azken asteetako ELAren eta EAJren arteko hika-mika gogorak dira horren erakusgarri. Joxe Elorrieta sindikatuko idazkari nagusi ohiak ere argi adierazi du bere azken liburuan: EAJk orain ez badu prozesu subiranistari nahi, zergatik tematzen dira besteak horretan? ELAk ez du indar harremanik ikusten horretarako eta ezkerreko indar subiranisten aliantza proposatzen du erabaki eskubidea eta eguneroko borroka sozialak aurrera ateratzeko, aurrera begira uneren batean indar kontserbadorea goak behartuko dituelakoan, batez ere EAJ.

EAJ neoliberalismoan eta Madrileko bilateralitasunaren eskeman ikusita, ELAri gaitza iruditzen zaio baldintza horietan burujabetza metaketarik egitea. Funtsean, Eusko Legebiltzarreko 75-57 erabaki eskubidearen aldeko gehiengo teorikoa espejismo bat iruditzen zaio, are gehiago Eusko Jaurlaritzako legealdiko lehen aurrekontuei begira EAJk, PSEk eta PPK lortutako akordioaren ondoren. 2016ko azaroan jada, Manu Robles Arangiz ELAren fundazioko lehendakari Xabi Anzak galdera zorrotzak jaurti zituen bere blogean: "Nork eman dio albiste txarra unibertso abertzaleari? Nork esango dio behingoz batuketa abertzalea ezin dela izan estrategia subiranistaren abiapuntu?"

GEDek zailtasun gehiago ere baditu, EAJren sektorerik subiranistena samurrago hurbiltzen zaio, baina alderdian nagusi dena erakartzea gehiago kostatzen zaio, eta horretan sakondu behar du Andoni Ortuzar eta Iñigo Urkulluren erabakietan eragin ahal izateko. Bistan da, zenbat eta herritar gehiago -tartean jeltzaleak-, eragina handiagoa izango da.

Antolaketarako indarra sumatzen da euskal gizartearen, zeresanik ez prozesu subiranistari eragiten dion halako gai batean. Baina bistan da konfiantzarik ez den lekuan gaitza dela konplizitateak eraikitzea, edozelako indar metaketan ezinbestekoa den osagaia, izan nazio eraikuntzaren alorrean, izan burujabetza sozialaren esparruan. ■